

Mia Laiho kok

Kirjallinen kysymys suojavarusteiden laadun ja turvallisuuden varmistamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Joka puolella maailmaa on nyt kova pula terveydenhuollon suojavarusteista. Kun koko maailma tarvitsee suojavarusteita, hengityskoneita ja desinfektioaineita, niin sivuhaittana on myös rikollinen toiminta ja mustan pörssin kauppa. Suomeen saapui 7.4.2020 koneellinen Kiinasta tilattuja hengityssuojaimia. Suojaimet todettiin VTT:n laboratoriotestauksessa käyttökelvottomiksi sairaalaolosuhteisiin, eivätkä ne myöskään täyttäneet EU:n standardeja. Normaali olosuhteissa tiedetään, keiden kanssa asioidaan ja tuotteita voidaan ostaa kansainvälisesti tunnetuilta ja luotetuilta valmistajilta. Kun kriisitilanteessa ostopäätös joudutaan tekemään paineen alla ja markkinoilla on monen laatuista kauppatavaraa, on vaarana, että laatu ja turvallisuus kärsivät.

Huonolaatuiset ja jopa väärennetyt suojavarusteet eivät ainoastaan aiheuta vaaraa koronaviruksen suhteen, vaan niiden sisältämien kemikaalien pitoisuus on myös huolenaiheena. Tutkimusten pohjalta tiedetään, että osa kemiallisista aineista sisältää vaarallisia karsinogeneenejä, jotka aiheuttavat syöpää. Karsinogeneenejä sisältävät tuotteet lisäävät pahanlaatuisten kasvainten syntymisen todennäköisyyttä. Tämän takia kriisitilanteessakaan hoitohenkilökunnalle ei voida ostaa sutta ja sekundaaria, jos riskinä voi olla tartunta tai materiaalien mahdollisesti sisältämien vaarallisten aineiden aiheuttamat terveysriskit työntekijöille. Materiaalien turvallisuuden kannalta olisi syytä tarkastella ainakin kaikki ne hoitotyössä käytettävät tuotteet, joiden kautta hengitetään tai jotka ovat kosketuksessa ihon kanssa.

EU:n asetuksessa (2016/425) säädetään unionin markkinoille saatettavien henkilösuojainten, kuten maskien ja muiden terveydenhuollon suojavarusteiden valmistusta koskevia vaatimuksia. Säädösten tarkoituksena on varmistaa käyttäjien terveyden ja turvallisuuden suojeleminen ja vahvistaa henkilösuojainten vapaata liikkuvuutta unionissa koskevat säännöt. Sen mukaan henkilösuojaimen valmistusmateriaalit, niiden mahdolliset hajoamistuotteet mukaan luettuina, eivät saa vaikuttaa haitallisesti käyttäjien terveyteen tai turvallisuuteen. Asetuksen mukaan myynnissä saa olla vain suojaimia, jotka täyttävät henkilösuojainasetuksen (EU) 2016/425 tai 20.4.2019 asti henkilösuojaindirektiivin 89/686/EEC vaatimukset. Työntekijöiden käyttöön annettavissa henkilösuojaimissa pitää olla CE-merkintä, jolla valmistaja vakuuttaa suojaimen täyttävän sille säädöksissä asetetut vaatimukset.

Henkilösuojainten markkinoita valvotaan työsuojeluviranomaistaholta. Henkilösuojainten markkinavalvonnan tarkoituksena on varmistaa, että markkinoilla ja käytössä olevat ammattikäyttöön tarkoitetut suojaimet täyttävät lainsäädännön vaatimukset ja että suojaimet on saatettu

Kirjallinen kysymys KK 277/2020 vp

asianmukaisesti markkinoille. Tuotteiden markkinavalvonnasta huolimatta STM toimii ylimpänä työsuojeluviranomaisena tapauksissa, joissa tuotteen luovuttaminen markkinoille tai käyttöön on kiellettävä tai sille on asetettava ehtoja tai rajoituksia. Henkilönsuojaimella tarkoitetaan henkilönsuojaimista annetun valtioneuvoston päätöksen 1406/1993 3 §:ssä mainittua laitetta, välinettä tai suojavaatetusta, kuten suu-nenäsuojusta ja muita terveydenhuollossa käytettäviä hengityssuojaimia.

Tulevina viikkoina ja jopa tulevina kuukausina suojavaarusteita joudutaan tilaamaan aikataulupaineissa suuria määriä ulkomailta. On ensiarvoisen tärkeää, että varmistutaan suojavaarusteiden laadusta. Hoitohenkilökunnan terveyden ja turvallisuuden kannalta on oleellista selvittää, että suojavaarusteet soveltuvat suunniteltuun käyttökohteeseen, ne ovat laadullisesti hyviä, sisältävät tarpeelliset suojausominaisuudet, tuotteet eivät sisällä vaarallisia kemikaaleja ja ovat henkilökunnan turvallisia käyttää. Jos tuotteet eivät ole laadullisesti materiaalin osalta myös testattuja ja muutenkin luotettavan tahon toimesta laatu-testattuja, voi riskinä olla, että riittämättömän suojaustehon lisäksi maskin kautta voi siirtyä työntekijään terveydelle haitallisia kemikaaleja kun henkilökunta hengittää sen läpi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Testataanko kaikki terveydenhuollon ammattilaisten käyttöön jaettavat koronaviruksen suojavaarusteet materiaalin kemikaalien, turvallisuuden ja suojaamisen suhteen,

tarkistetaanko suojavaarusteita myös muualla kuin VTT:ssä,

koskevatko tarkistukset vain EU:n ulkopuolelta tulevia suojavaarusteita,

mistä saadaan selville tuotteen alkuperämaa ja onko tuote laatuvaatimukset täyttävä,

jos työntekijä saa oireita tai allergisen reaktion hengitettynään maskin läpi, jonka tuoteseloste puuttuu tai on luettavissa vain kiinaksi, mistä voidaan tietää, mikä reaktion aiheutti työntekijälle,

jos tuoteseloste ei ole riittävä tai ymmärrettävä, niin miten tiedämme, että materiaali on myös sellaista, joka ei ole terveydelle haitallista hengitettynä tai osuessaan ihon pinnalle,

kuka on vastuussa, jos huonolaatuisesta suojaimesta aiheutuu työntekijälle terveydellistä haittaa,

onko huolehdittu työterveysviranomaisten riittävistä resursseista tehdä työtään riskien lisääntyttyä ja miten huolehditaan ja valvotaan, että työturvallisuudesta huolehditaan työpaikoilla ja siellä on riittävästi käytössä suojavaarusteita työturvallisuuden varmistamiseksi ja

jos henkilökunnalle ei ole osoittanut riittäviä suojavaarusteita, voiko työntekijä kieltäytyä tekemästä työtään?

Kirjallinen kysymys KK 277/2020 vp

Helsingissä 14.4.2020

Mia Laiho kok